

Snedronningen – Et eventyr i syv historier

Første historie, som handler om speilet og splintene.

Se så! Nå begynner vi. Når vi er ved enden av historien, vet vi mere enn vi vet nå. For det var et ondt troll. Det var et av de aller verste, det var «Djevelen»! En dag var han i et riktig godt humør, for han hadde laget et speil som hadde den egenskapen at alt godt og vakkert som speilte seg i det, forsvant det sammen til nesten ingenting, men det som ikke dugde og tok seg ille ut, trådte rett frem og ble enda verre. I det så de deiligste landskaper ut som kokt spinat, og de beste mennesker ble ekle eller stod på hode uten mage, ansiktene ble så fordreide at de var ikke til å kjenne, og hadde man en fregne, så kunne man være så viss på at den gikk ut over nese og munn. Det var utmerket morsomt, sa «Djevelen». Gikk det nå en god from tanke gjennom et menneske, da kom det et hånflir i speilet, så trolldjevelen måtte le av sin kunstige oppfinnelse.

Alle de som gikk på trollskolen, for han holdt trollskole, de fortalte rundt om at det hadde skjedd et mirakel. Nå kunne man først se, mente de, hvordan verden og menneskene egentlig så ut. De løp omkring med speilet, og til sist var det ikke et land eller et menneske som ikke hadde vært fordreid i det. Nå ville de også fly opp mot Himmelen selv for å gjøre narr av englene og «vår Herre». Jo høyere de fløy med speilet, dess sterkere flirte det. De klarte nesten ikke å holde fast på det. Høyere og høyere fløy de, nærmere Gud og englene. Da sitret speilet så fryktelig i sitt hånflir at det fór dem ut av hendene og styrtet ned mot jorden, hvor det gikk i hundre millioner billioner og enda flere stykker, og nettopp da gjorde det mye større ulykke enn før.

For noen stykker var knapt så store som et sandkorn, og disse fløy rundt om i den vide verden. Og der de kom i øynene på folk, der ble de sittende, og da så de menneskene alltid feil, eller hadde kun øyne for det som var galt ved en ting, for hver lille speilbit hadde beholdt de samme kreftene som hele speilet hadde hatt. Noen mennesker fikk til og med en liten speilsplint inn i hjertet, og det som var ganske fryktelig var at det hjertet ble som en klump is. Noen speilstykker var så store at de ble brukt til ruteglass, men gjennom den ruten var det ikke verd å se sine venner. Andre stykker kom i briller, og derfor gikk det dårlig når folk tok de brillene på for å se rett og være rettferdige. Den onde lo så hans mage revnet, og det kilte ham så deilig. Men ute fløy ennå små glasstumper om i luften. Nå skal vi høre!

Andre historie. En liten gutt og en liten pike.

Inne i den store byen, hvor det er så mange hus og mennesker at det ikke blir plass nok til at alle folk kan få en liten have, og hvor de fleste derfor må la seg nøye med blomster i urtepotter, der var dog to fattige barn som hadde hatt noe større enn en urtepotte. De var ikke bror og søster, men de holdt like godt av hverandre som om de var det. Foreldrene bodde like opp til hverandre. De bodde på to takkamre. Der hvor taket fra det ene nabohuset støtte opp til det andre, og vannrennen gikk langs med takskjegget, der vendte et vindu fra hvert hus ut. Man behøvde kun å skreve over i rennen, så kunne man komme fra det ene vinduet til det andre.

Utenfor hadde foreldrene en stor trekasse hver, og i den vokste kjøkkenurter som de brukte, og et lite rosentre. Det var ett i hver kasse og de vokste så velsignet. Nå fant foreldrene på å stille kassene tvers over rennen slik at de nesten nådde fra det ene vinduet til det andre, og så ganske livaktige ut som to blomstervoller. Erterankene hang

ned over kassene, og rosentrærne skjøt lange grener som svingte seg om vinduene og bøyd seg mot hverandre: Det var nesten som en æresport av grønt og av blomster. Siden kassene var ganske høye, og barna visste at de ikke måtte kripe opp, så fikk de tidt lov til å stige ut til hverandre og sitte på deres små skamler under rosene, og der lekte de nå så prektig.

Om vinteren var jo den fornøyelsen forbi. Vinduene var tidt ganske tilfrosne, men så varmet de kobberskillinger på kakkelovnen, la den hete skillingen på den frosne ruten, og så ble det et vakkert kikkehull, så rundt så rundt. Bak ved tittet et velsignet mildt øye, ett fra hvert vindu. Det var den lille gutten og den lille piken. Han het Kay og hun het Gerda. Om sommeren kunne de komme til hverandre i ett sprang, om vinteren måtte de først ned mange trapper og opp mange trapper. Ute føk sneen.

«Det er de hvite biene som svermer», sa den gamle bestemoren.

«Har de også en bidronning?» spurte den lille gutten, for han visste at imellom de virkelige biene er det en slik en.

«Det har de!» sa bestemoren. «Hun flyr der hvor de svermer tettest! Hun er størst av dem alle, og aldri forblir hun stille på jorden, hun flyr opp igjen i den store skyen. Mang en vinternatt flyr hun gjennom byens gater og kikker inn av vinduene, og da fryser de så underlig, akkurat som blomster.»

«Ja, det har jeg sett!» sa begge barna, og så visste de at det var sant.

«Kan snedronningen komme inn her?» spurte den lille piken.

«La henne bare komme», sa gutten, «så setter jeg henne på den varme kakkelovnen, og så smelter hun.»

Men bestemoren glattet hans hår og fortalte andre historier.

Om aftenen da den lille Kay var hjemme og halvt avkledd, krøp han opp på stolen ved vinduet og tittet ut av det lille hullet. Et par sneflak falt der ute, og en av disse, det aller

største, ble liggende på kanten av den ene blomsterkassen. Sneflaket vokste mer og mer, det ble til sist til en hel kvinneskikkelse, kledd i det fineste hvite slør, som var som sammensatt av millioner stjerneaktige fnugg. Hun var så vakker og fin, men av is, den blendende blinkende is, allikevel var hun levende. Øynene stirret som to klare stjerner, men det var ingen ro eller hvile i dem. Hun nikket til vinduet og vinket med hånden. Den lille gutten ble forskrekket og løp ned fra stolen, da var det som om det utenfor fløy en stor fugl forbi vinduet.

Neste dag ble det klar frost – og så kom våren, solen skinte, det grønne tippet frem, svalene bygde rede, vinduene kom opp, og de små barna satt igjen i deres lille have høyt oppe i takrennen over alle etasjene.

Rosene blomstret den sommeren så makeløst. Den lille piken hadde lært en salme, og i den stod det om roser. Og ved de rosene tenkte hun på sine egne, og hun sang den for den lille gutten, og han sang den med:

*«Rosene vokser i dale,
Der får vi Barn-Jesus i tale!»*

Og de små holdt hverandre i hendene, kysset rosene og så inn i Guds klare solskinn og talte til det som om Jesusbarnet var der. Hvilke deilige sommerdager det var, hvor velsignet det var å være ute ved de friske rosentrærne som aldri syntes å ville holde opp med å blomstre.

Kay og Gerda satt og så i billedboken med dyr og fugler. Da var det – klokken slo akkurat fem på det store kirketårnet – at Kay sa: «Au! Det stakk meg i hjertet! Og nå fikk jeg noe inn i øyet!»

Den lille piken tok ham om halsen. Han blunket med øynene. Nei, det var ikke noe å se.

«Jeg tror det er borte!» sa han, men borte var det ikke. Det var nettopp et av disse glasskornene som sprang fra speilet, trolspeilet. Vi husker det nok, det fæle glasset som gjorde at alt stort og godt som avspeilet seg i det ble smått og heslig, men det onde og slette trådte ordentlig frem, og hver feil ved en ting kunne en straks merke. Den stakkars Kay han hadde også fått et korn like inn i hjertet. Det ville snart bli som en isklump. Nå gjorde det ikke vondt mere, men det var der.

«Hvorfor gråter du», spurte han, «slik at du ser stygg ut! Jeg feiler jo ikke noe! Fy!» ropte han med en gang. «Den rosen der er gnaget av en orm! Og se, den der er jo ganske skjev! Det er i grunnen noen ekle roser! De ligner på kassene de står i!» Og så støtte han med foten hardt imot kassen og rev de to rosene av.

«Kay, hva gjør du?!» ropte den lille piken. Og da han så hennes forskrekkelse rev han enda en rose av og løp så inn gjennom sitt vindu, bort fra den velsignede lille Gerda.

Når hun siden kom med billedboken, sa han at den var for småbarn, og fortalte bestemoren historier kom han hele tiden med *etmen*. Kunne han komme til det, så gikk han bak etter henne, satte briller på og talte slik som henne. Det var ganske likt, og så lo folk av ham. Han kunne snart tale og gå etter alle menneskene i hele gaten. Alt som var merkelig hos dem og ikke skjønt, det visste Kay å gjøre bak dem, og så sa folk: «Det er bestemt et utmerket hode han har den gutten!» Men det var det glasset han hadde fått i øyet, og det glasset som satt i hjertet, derfor var det han ertet selv den lille Gerda, som av hele sin sjel holdt av ham.

Hans leker ble nå ganske annerledes enn før, de var så forstandige: En vinterdag som

sneflakene føk, kom han med et stort forstørrelsesglass, holdt sin blåe frakkeflik ut og lot sneflakene falle på den.

«Se nå i glasset, Gerda!» sa han, og hvert sneflak ble mye større og så ut som en prektig blomst eller en tikantet stjerne. Det var vakkert å se på.

«Ser du, hvor kunstnerisk!» sa Kay. «Det er mye mer interessant enn med de virkelige blomstene! Og det er ikke en eneste feil med dem, de er ganske korrekte, når de bare ikke smelter!»

Litt etter kom Kay med store hansker og sin kjelke på ryggen, han ropte Gerda like inn i ørene: «Jeg har fått lov å kjøre på den store plassen hvor de andre leker!» Og avsted dro han.

Der borte på plassen bandt de modigste guttene tidt kjelkene sine fast i bondemannens vogn, og så kjørte de et stykke med. Det gikk ganske godt. Mens de lekte som best kom det en stor slede. Den var helt hvitmalt, og det satt en i den, innsvøpt i en lodden hvit pels med hvit lodden lue. Sleden kjørte to ganger rundt plassen, og Kay fikk kastet frem sin lille kjelke, bundet seg fast i den, og nå kjørte han med. Det gikk raskere og raskere like inn i nærmeste gate. Den som kjørte dreide hodet og nikket så vennlig til Kay, det var som om de kjente hverandre. Hver gang Kay ville løsne sin lille slede nikket personen igjen, og så ble Kay sittende. De kjørte like ut av byens port. Da begynte sneen å velte såpass ned at den lille gutten ikke kunne se en hånd for seg, men han fór avsted. Da slapp han straks snoren for å komme løs fra den store sleden, men det hjalp ikke, hans lille kjøretøy hang fast, og det gikk med vindens fart. Da ropte han ganske høyt, men ingen hørte ham, og sneen føk og sleden fløy avsted. Imellom kom et hopp, det var som om han fór over grøfter og gjerder. Han var ganske forskrekket, han ville lese sin Fader Vår, men han kunne kun huske den store gangetabellen.

Snefnuggene ble større og større, til slutt så de ut som store hvite høns. Med ett sprang de til side, den store sleden stoppet, og den personen som kjørte i den reiste seg opp. Pelsen og luen var av bare sne. En dame var det, så høy og rak, så skinnende hvit, det var Snedronningen.

«Vi har kommet raskt frem!» sa hun. «Men det er kaldt! Kryp inn i min bjørnepels!» Og hun satte ham i sleden hos seg, og slo pelsen om ham, det var som om han sank i en snefonn.

«Fryser du ennå?» spurte hun, og så kysset hun ham på pannen. Uh! Det var kaldere enn is, det gikk ham like inn i hans hjerte, det var jo allerede halvt en isklump. Det var som om han skulle dø – men kun et øyeblikk, så gjorde det bare godt. Han merket ikke mere til kulden rundt om.

«Min kjelke! Glem ikke min kjelke!» Det husket han først på, og den ble bundet på en av de hvite hønsene, og den fløy bak etter med kjelken på ryggen. Snedronningen kysset Kay enda en gang, og da hadde han glemt lille Gerda og bestemor og alle dem der hjemme.

«Nå får du ikke flere kyss!» sa hun. «For da kysser jeg deg i hjel!»

Kay så på henne, hun var så vakker, et klokere, vakrere ansikt kunne han ikke tenke seg. Nå syntes hun ikke å være av is, som den gangen hun satt utenfor vinduet og vinket til ham. For hans øyne var hun fullkommen, han følte seg slett ikke redd. Han fortalte henne at han kunne hoderegning, og det med brøk, landenes kvadratmil og «hvor mange innbyggere», og hun smilte alltid. Da syntes han det ikke var nok det han visste, og han så opp i det store store luftrommet, og hun fløy med ham, fløy høyt opp på den sorte skyen,

og stormen suste og bruste, det var som om den sang gamle viser. De fløy over skoger og sjøer, over hav og land. Nedenunder suste den kalde blest, ulvene hylte, sneen gnistet. Hen over den fløy de sorte skrikende kråkene, men ovenfor skinte månen så stor og klar, og den så Kay på den lange, lange vinternatt. Om dagen sov han ved snedronningens føtter.

Tredje historie. Blomsterhaven hos konen som kunne trolldom.

Men hvordan hadde den lille Gerda det, da Kay ikke kom mere? Hvor var han da? – Ingen visste det, ingen kunne fortelle noe. Guttene fortalte kun at de hadde sett ham binde sin lille kjelke til en prektig stor slede som kjørte inn i gaten og ut av byens port. Ingen visste hvor han var, og mange tårer fløt. Den lille Gerda gråt så dypt og lenge. – Så sa de at han var død, at han hadde sunket i elven som rant tett ved byen. O, det var i sannhet lange, mørke vinterdager.

Nå kom våren med varmere solskinn.

«Kay er død og borte!» sa den lille Gerda.

«Det tror jeg ikke!» sa solskinn.

«Han er død og borte!» sa hun til svalene.

«Det tror jeg ikke!» svarte de, og til sist trodde den lille Gerda det heller ikke.

«Jeg skal ta på mine nye røde sko», sa hun en morgenstund, «dem Kay aldri har sett, og så vil jeg gå ned til elven og spørre den ut!»

Og det var ganske tidlig. Hun kysset den gamle bestemoren som sov, tok de røde skoene på og gikk helt alene ut av porten til elven.

«Er det sant at du har tatt min lille lekebror? Jeg skal gi deg mine røde sko dersom du vil gi ham til meg igjen!»

Og bølgene, syntes hun, nikket så underlig. Da tok hun sine røde sko, det kjæreste hun hadde, og kastet dem begge to ut i elva, men de falt tett inne ved bredden, og de små bølgene bar dem straks i land til henne. Det var som om elva ikke ville ta det kjæreste hun hadde, da den jo ikke hadde den lille Kay. Men hun trodde nå at hun ikke kastet skoene langt nok ut, og så krøp hun opp i en båt som lå i sivene. Hun gikk helt ut i den ytterste enden og kastet skoene. Men båten var ikke bundet fast, og ved den bevegelsen hun gjorde, gled den fra land. Hun merket det og skyndte seg for å komme bort, men før hun nådde tilbake var båten over en alen ute, og nå gled den hurtig avsted.

Da ble den lille Gerda ganske forskrekket og gav seg til å gråte, men ingen hørte henne utenom gråspurvene, og de kunne ikke bære henne i land, men de fløy langs bredden og sang, likesom for å trøste henne: «Her er vi! Her er vi!» Båten drev med strømmen. Den lille Gerda satt ganske stille i bare strømpene. Hennes små røde sko fløt bak etter, men de kunne ikke nå båten, den tok sterkere fart.

Nydelig var det på begge bredder, deilige blomster, gamle trær og skrenter med får og kuer, men ikke et menneske å se.

«Kanskje bærer elven meg hen til lille Kay», tenkte Gerda, og så ble hun i bedre humør, reiste seg opp og så i

mange timer på de vakre grønne breddene. Så kom hun til en stor kirsebærhave hvor det var et lite hus med underlige røde og blåe vinduer, forresten var det stråtak, og utenfor to tresoldater som viste våpen til dem som seilte forbi.

Gerda ropte på dem, hun trodde at de var levende, men de svarte naturligvis ikke. Hun kom ganske nær dem, elven drev båten like inn imot land.

Gerda ropte enda høyere, og så kom en gammel gammel kone ut av huset som støttet seg på en krokkepp. Hun hadde en stor solhatt på, og den var bemalt med de vakreste blomster.

«Du stakkars barn!» sa den gamle konen. «Hvordan er du dog kommet ut på den store, sterke strømmen, og drevet lang ut i den vide verden?!» Og så gikk den gamle konen helt ut i vannet, slo sin krokkepp fast i båten, trakk den i land, og løftet den lille Gerda ut.

Og Gerda var glad for å komme på det tørre, men dog litt redd for den fremmede gamle konen.

«Kom dog og fortell meg hvem du er, og hvordan du har kommet hit!» sa hun.

Og Gerda fortalte henne alt, og den gamle ristet med hodet og sa: «Hm! Hm!» Og da Gerda hadde sagt henne alt og spurt om hun ikke hadde sett lille Kay, sa konen at han hadde ikke kommet forbi, men han kom nok, hun skulle bare ikke være bedrøvet, men smake hennes kirsebær og se på hennes blomster. De var vakrere enn noen billedbok, alle kunne de fortelle en hel historie. Så tok hun Gerda i hånden, de gikk inn i det lille huset og den gamle konen lukket døren igjen.

Vinduene satt så høyt oppe, og glassene var røde, blåe og gule. Dagslyset skinte så underlig inn dit med alle fargene, men på bordet stod de deiligste kirsebær, og Gerda spiste så mange hun ville, for det turde hun. Og mens hun spiste, kjemmet den gamle konen hennes hår med en gullkam, og håret krøllet og skinte så nydelig gult rundt om det lille, vennlige ansiktet, som var så rundt og så ut som en rose.

«Slik en søt liten pike har jeg virkelig lengtet etter», sa den gamle. «Nå skal du se hvor godt vi to skal komme ut av det!» Og mens hun kjemmet den lille Gerdas hår, glemte Gerda mer og mer sin pleiebror Kay. For den gamle konen kunne trolldom, men et ondt troll var hun ikke, hun trollet bare litt for sin egen fornøyelse, og nå ville hun gjerne beholde den lille Gerda. Derfor gikk hun ut i haven, strakte sin krokkepp ut mot alle rosentrærne, og uansett hvor vakkert de blomstret, sank de dog alle ned i den sorte jorden, og man kunne ikke se hvor de hadde stått. Den gamle var redd for at når Gerda så rosene skulle hun tenke på sine egne, og da huske lille Kay og så løpe sin vei.

Nå førte hun Gerda ut i blomsterhaven. – Nei, for en duft og skjønnhet! Alle tenkelige blomster, og det for enhver årstid, stod her i det prektige flor. Ingen billedbok kunne være mere fargerik og vakker. Gerda hoppet av glede, og lekte til solen gikk ned bak de høye kirsebærtrærne. Da fikk hun en deilig seng med røde silkedyner som var brodert med blåe fioler, og der sov og drømte hun så skjønt som en dronning på sin bryllupsdag.

Neste dag kunne hun igjen leke med blomstene i det varme solskinet – slik gikk mange dager. Gerda kjente hver blomst, men uansett hvor mange det var, syntes hun dog at det manglet en, men hvilken visste hun ikke. Da sitter hun en dag og ser på den gamle konens solhatt med de malte blomstene, og den vakreste der var nettopp en rose. Den gamle hadde glemt å få den av hatten da hun fikk de andre ned i jorden. Men slik er det å ikke ha tankene med seg! «Hva!» sa Gerda. «Er det ingen roser her!» og løp inn mellom bedene, søkte og søkte, men det var ingen å finne. Da satte hun seg ned og gråt, men hennes hete tårer falt akkurat der hvor et rosentre var sunket, og da de varme tårene

vannet jorden, skjøtt treet opp med ett, like blomstrende som da det sank, og Gerda omfavnet det, kysset rosene og tenkte på de nydelige rosene hjemme, og med dem på den lille Kay.

«Å, så forsinket jeg har blitt!» sa den lille piken. «Jeg skulle jo finne Kay! – Vet dere ikke hvor han er?» spurte hun rosene. «Tror dere at han er død og borte?»

«Død er han ikke», sa rosene. «Vi har jo vært i jorden. Der er alle de døde, men Kay var ikke der!»

«Takk skal dere ha!» sa den lille Gerda, og hun gikk hen til de andre blomstene og så inn i deres begre, og spurte: «Vet dere ikke hvor lille Kay er?»

Men hver blomst stod i solen og drømte sitt eget eventyr eller sin egen historie. Av dem fikk lille Gerda så mange, mange, men ingen visste noe om Kay.

Og hva sa da tigerliljen?

«Hører du trommen: *Bom! Bom!* Det er kun to toner, alltid *Bom! Bom!* Hør kvinnenes sørgesang! Hør prestens rop! – I sin lange røde kjortel står hindukonen på bålet, flammene står opp om henne og hennes døde mann. Men hindukonen tenker på den levende der i kretsen, ham hvis øyne brenner hetere enn flammene, ham hvis øynes ild når hennes hjerte mere enn de flammer som snart brenner hennes legeme til aske. Kan hjertets flamme dø i bålets flammer?»

«Det forstår jeg slett ikke!» sa den lille Gerda.

«Det er mitt eventyr!» sa tigerliljen.

Hva sier vindelen?

«Ut over den snevre fjellveien henger en gammel ridderborg. Det tette eviggrønne vokser opp om de gamle røde murene, blad ved blad, hen om balkongen, og der står en vakker pike. Hun bøyer seg ut over rekkverket og ser ned på veien. Ingen rose henger friskere fra grenene enn hun, ingen epleblomst, når vinden bærer den fra treet, er mere svevende enn hun. Hvordan den prektige silkekjortelen rasler. “Kommer han dog ikke!?”»

«Er det Kay du mener», spurte lille Gerda.

«Jeg taler kun om mitt eventyr, min drøm», svarte vindelen.

Hva sier den lille sneklokken?

«Mellom trærne henger det lange brettet i snorer, det er en gyng. To nydelige småpiker – kjolene er hvite som sne, lange grønne silkebånd flagrer fra hattene – sitter og gynger. Broren, som er større enn dem, står opp i gyngen, han har armen om snoren for å holde seg, for i den ene hånden har han en liten skål, i den andre en krittpipe, han blåser såpebobler. Gyngen går, og boblene flyr med vakre, vekslende farger. Den siste henger ennå ved pipestilken og bøyer seg i vinden. Gyngen går. Den lille sorte hunden, lett som boblene, reiser seg på bakbenene og vil være med på gyngen. Den hopper. Hunden dumper, bjeffer og er vred. Den feiler, boblene brister. – Et gyngende brett, et hoppende skumbilde, er min sang!»

«Det kan gjerne være at det er vakkert det du forteller, men du sier det så sørgelig og nevner slett ikke Kay. Hva sier hyasintene?»

«Det var tre vakre søstre, så gjennomsiktige og fine. Den enes kjortel var rød, den andres var blå, den tredjes ganske hvit. Hånd i hånd danset de ved den rolige sjøen i det klare måneskinnet. De var ikke alvepiker, de var menneskebarn. Det duftet så søtt, og pikene forsvant i skogen. Duften ble sterkere. – Tre likkister, i dem lå de vakre pikene, gled fra skogens kratt hen over sjøen. Sankthansormer fløy skinnende rundt om som små svevende lys. Sover de dansende pikene, eller er de døde? – Blomsterduften sier de er lik.

Aftenklokken ringer over de døde!»

«Du gjør meg ganske bedrøvet», sa den lille Gerda. «Du dufter så sterkt at jeg må tenke på de døde pikene! Akk, er da lille Kay virkelig død? Rosene har vært nede i jorden, og de sier nei!»

«Ding, dang!» ringte hyasintenes klokker. «Vi ringer ikke over lille Kay, ham kjenner vi ikke! Vi synger kun vår vise, den eneste vi kan!»

Og Gerda gikk hen til smørblomsten som skinte frem imellom de glinsende grønne bladene.

«Du er en liten klar sol!» sa Gerda. «Si meg, om du vet, hvor jeg kan finne min lekebror?»

Og smørblomsten skinte så vakker og så på Gerda igjen. Hvilken vise kunne vel smørblomsten synges? Den var heller ikke om Kay.

«På en liten gård skinte vår Herres sol så varmt den første vårdagen. Strålene gled ned over naboens hvite vegg. Tett ved grodde de første gule blomstene, skinnende gull i de varme solstrålene. Gamle bestemor var ute i sin stol. Datterdatteren, den fattige skjønne tjenestepiken, kom hjem et kort besøk. Hun kysset bestemoren. Det var gull, hjertets gull, i det velsignede kysset. Gull på munnen, gull i grunnen, gull der oppe i morgenstunden! Se, det er min lille historie!» sa smørblomsten.

«Min stakkars gamle bestemor!» sukket Gerda. «Ja, hun lengter visst etter meg, og er bedrøvet for meg, slik som hun var for lille Kay. Men jeg kommer snart hjem igjen, og så bringer jeg Kay med. – Det kan ikke hjelpe at jeg spør blomstene, de kan kun deres egen vise, de sier meg ikke noe av nytte!» Og så bandt hun sin lille kjole opp slik at hun kunne løpe raskere. Men pinseliljen slo henne over benet idet hun sprang over den. Da ble hun stående, så på den lange gule blomsten, og spurte: «Vet du kanskje noe?» Og hun bøyd seg like ned til pinseliljen. Og hva sa den?

«Jeg kan se meg selv! Jeg kan se meg selv!» sa pinseliljen. «O, o, hvor jeg lukter! – Oppe på det lille kvistkammeret, halvt kledd på, står en liten danserinne. Hun står snart på et ben, snart på to, hun sparker av den hele verden, hun er bare synsbedrag. Hun heller vann av tekannen ut på et stykke tøy hun holder, det er korsettet – renslighet er en god ting! Den hvite kjolen henger på knaggen, den er også vasket i tekannen og tørket på taket. Den tar hun på, det safrangule tørkekledet tar hun om halsen, så skinner kjolen mere hvit. Benet i været! Se hvordan hun kneiser på en stilk! Jeg kan se meg selv! Jeg kan se meg selv!»

«Det bryr jeg meg slett ikke om!» sa Gerda. «Det er ikke noe å fortelle meg!» Og så løp hun til utkanten av haven.

Døren var lukket, men hun vrikket i den rustne jernkroken så den gikk løs, og døren sprang opp, og så løp den lille Gerda på bare føtter ut i den vide verden. Hun så tre ganger tilbake, men det var ingen som kom etter henne. Til sist kunne hun ikke løpe mere og satte seg på en stor sten, og da hun så seg rundt om var sommeren forbi, det var sent på høsten. Det kunne man slett ikke merke der inne i den vakre haven hvor det alltid var solskinn, og alle årstidens blomster.

«Gud! Hvor jeg har forsinket meg!» sa den lille Gerda. «Det er jo blitt høst! Så jeg tør ikke hvile!» Og hun reiste seg for å gå.

Å, hvor hennes små føtter var ømme og trette, og rundt om så det kaldt og rått ut. De lange pilebladene var ganske gule og tåken dryppet i vann fra dem, ett blad falt etter det andre, kun slåpetornen stod med frukt, så stram at man måtte rynke munnen sammen. Å,

hvor det var grått og tungt i den vide verden.

Fjerde historie. Prinsen og prinsessen.

Gerda måtte igjen hvile seg. Da hoppet det på sneen, like ovenfor der hun satt, en stor kråke. Den hadde lenge sittet og sett på henne og vrikket med hodet. Nå sa den: «Kra! Kra! – Go' da! Go' da!» Bedre kunne den ikke si det, men den mente det så godt med den lille piken, og spurte hvor hun gikk så alene ute i den vide verden. Ordet «alene» forsto Gerda meget godt, og følte rett hvor mye som lå i det, og så fortalte hun kråken sitt hele liv og levne, og spurte om den ikke hadde sett Kay.

Og kråken nikket ganske betenksomt, og sa: «Det kunne være! Det kunne være!»

«Hva, tror du!?» ropte den lille piken, og hadde nær klemt kråken i hjel, slik kysset hun den.

«Fornuftig, fornuftig!» sa kråken. «Jeg tror jeg vet – jeg tror det kan være lille Kay! Men nå har han visst glemt deg for prinsessen!»

«Bor han hos en prinsesse?» spurte Gerda.

«Ja hør!» sa kråken. «Men jeg har så vanskelig for å tale ditt språk. Forstår du kråkemål så skal jeg bedre fortelle!»

«Nei, det har jeg ikke lært!» sa Gerda. «Men bestemor kunne det, og røverspråk kunne hun. Bare jeg hadde lært det!»

«Gjør ikke noe!» sa kråken. «Jeg skal fortelle, så godt jeg kan, men dårlig blir det allikevel», også fortalte den hva den visste.

«I dette kongeriket, hvor vi nå sitter, bor en prinsesse som er så uhyre klok, men hun har også lest alle aviser som er til i verden og glemt dem igjen, så klok er hun. Forleden sitter hun på tronen, og det er ikke så morsomt enda, sier man. Da kommer hun til å nynne en vise, det var nettopp den: “Hvorfor skulle jeg ikke gifte meg!” “Hør, det er det noe i”, sier hun, og så ville hun gifte seg, men hun ville ha en mann som forstod å svare når man talte til ham, en som ikke stod og kun så fornem ut, for det er så kjedelig. Nå lot hun alle hoffdamene tromme sammen, og da de hørte hva hun ville, ble de så fornøyde. “Det kan jeg godt lide!” sa de. “Slikt noe tenkte jeg også på forleden!” – Du kan tro at det er sant hvert ord jeg sier!» sa kråken. «Jeg har en tam kjæreste som går fritt om på slottet, og hun har fortalt meg alt!»

Hans kjæreste var naturligvis også en kråke, for kråker søker make, og det er alltid en kråke.

«Avisene kom straks ut, med en kant av hjerter og prinsessens navnetrekk. Man kunne lese seg til at det stod enhver ung mann som så godt ut, fritt for å komme opp på slottet og tale med prinsessen, og den som talte så at man kunne høre han var hjemme der og talte best, ham ville prinsessen ta til mann! – Ja, ja!» sa kråken. «Du kan tro meg, det så visst som at jeg sitter her, folk strømmet til, det var en trengsel og en pågang, men det lyktes ikke, hverken den første eller den andre dagen. De kunne alle sammen godt tale når de var ute på gaten, men når de kom inn av slottsporten og så garden i sølv, og lakeiene i gull opp langs trappene, og de store opplyste salene, så ble de forbløffet. Og stod de foran tronen hvor prinsessen satt, så visste de ikke noe å si uten det siste ord hun hadde sagt, og det brydde hun seg ikke om å høre igjen. Det var som om folk der inne hadde fått snustobakk på magen og hadde falt i dvale inntil de kom ut på gården igjen, ja så kunne de snakke. Det stod en rekke like fra byens port til slottet. Jeg var selv inne og så

det!» sa kråken. «De ble både sultne og tørste, men fra slottet fikk de ikke en gang så meget som et glass lunkent vann. Vel hadde noen av de klokeste tatt smørbrød med, men de delte ikke med deres nabo, de tenkte som så: La ham bare se sulten ut, så tar ikke prinsessen ham!»

«Men Kay, lille Kay!» spurte Gerda. «Når kom han? Var han blant de mange?»

«Gi tid! Gi tid! Nå er vi like ved ham! Det var den tredje dagen, da kom det en liten person, uten hest eller vogn, ganske freidig marsjerende like opp til slottet. Hans øyne skinte som dine, han hadde vakkert langt hår, men ellers fattige klær!»

«Det var Kay!» jublet Gerda. «Å, da har jeg funnet ham!» Og hun klappet i hendene.

«Han hadde en liten ransel på ryggen!» sa kråken.

«Nei, det var nok hans kjelke!» sa Gerda. «For med kjelken gikk han bort!»

«Det kan gjerne være!» sa kråken. «Jeg så ikke så nøye etter! Men det vet jeg av min tamme kjæreste, at da han kom inn av slottsporten og så livgarden i sølv, og lakeiene i gull opp langs trappen, ble han ikke det minste beskjemmet, han nikket og sa til dem: “Det må være kjedelig å stå på trappen, jeg går heller innenfor!” Der skinte salene med lys. Kongelige rådgivere og eksellenser gikk på bare føtter og bar gullfat. Man kunne nok bli høytidelig! Hans støvler knirket så fryktelig sterkt, men han ble dog ikke redd!»

«Det er ganske visst Kay!» sa Gerda. «Jeg vet han hadde nye støvler, jeg har hørt dem knirke i bestemors stue!»

«Ja, knirke gjorde de!» sa kråken. «Og freidig gikk han like inn for prinsessen, der hun satt på en perle så stor som et rokkehjul. Og alle hoffdamene med deres piker og pikers piker, og alle kavalere med deres tjenere og tjeners tjenere – som hadde tjenestegutt, stod oppstilt rundt om. Og jo nærmere de stod ved døren, jo stoltere så de ut. Tjenernes tjeners gutt, som alltid går i tøfler, er nesten ikke til å se på, så stolt står han i døren!»

«Det må være fryktelig!» sa den lille Gerda. «Og Kay har allikevel fått prinsessen!»

«Hadde jeg ikke vært en kråke, så hadde jeg tatt henne, og det tross jeg er forlovet. Han skal ha talt like så godt som jeg taler når jeg taler kråkemål, det har jeg fra min tamme kjæreste. Han var freidig og nydelig. Han var slett ikke kommet for å fri, bare alene kommet for å høre prinsessens klokskap, og den fant han god, og hun fant han god igjen!»

«Ja visst! Det var Kay!» sa Gerda. «Han var så klok, han kunne hoderegning med brøk! – Å, vil du ikke føre meg inn på slottet!»

«Ja, det er lett sagt!» sa kråken. «Men hvordan gjør vi det? Jeg skal tale med min tamme kjæreste om det. Hun kan vel råde oss. Men det må jeg si deg, slik en liten pike som du, får aldri lov å komme ordentlig inn!»

«Jo, det gjør jeg!» sa Gerda. «Når Kay hører jeg er her, kommer han straks ut og henter meg!»

«Vent meg ved gjerdet der!» sa kråken, vrikket med hodet og fløy bort.

Først da det var mørk aften kom kråken tilbake igjen: «Rar! Rar!» sa den. «Jeg skal hilse deg fra henne mange ganger! Og her er et lite brød til deg, det tok hun på kjøkkenet, der er det brød nok, og du er visst sulten! – Det er ikke mulig for deg å komme inn på slottet, du har jo bare føtter. Garden i sølv og lakeiene i gull ville ikke tillate det. Men gråt ikke, du skal nok komme opp dit. Min kjæreste vet om en liten baktrapp som fører til sovekammeret, og hun vet hvor hun skal ta nøkkelen!»

Og de gikk inn i haven, i den store alléen hvor det ene bladet falt etter det andre, og da lysene på slottet slukket, det ene etter det andre, førte kråken lille Gerda hen til en

bakdør som stod på klem.

Å, så Gerdas hjerte banket av angst og lengsel! Det var som om hun skulle gjøre noe ondt, og hun ville jo kun få vite om det var lille Kay. Jo, det måtte være ham. Hun tenkte så levende på hans kloke øyne, og hans lange hår. Hun kunne se akkurat hvordan han smilte, som da de satt hjemme under rosene. Han ville nok bli glad for å se henne, høre hvilken lang vei hun hadde gått for hans skyld, og få greie på hvor bedrøvet alle de hjemme hadde vært da han ikke kom igjen. O, det var en frykt og en glede.

Nå var de på trappen. Der brente en liten lampe på et skap. Midt på gulvet stod den tamme kråken og dreide hodet til alle sider og betraktet Gerda, som neide slik bestemor hadde lært henne.

«Min forlovede har talt så vakkert om dem, min lille frøken», sa den tamme kråken. «Deres vita, som man kaller det, er også meget rørende! – Vil De ta lampen, så skal jeg gå foran. Her går vi den rette vei, for der treffer vi ingen!»

«Jeg synes det kommer noen etter like bak!» sa Gerda, og det suste forbi henne. Det var som skygger hen langs veggene, hester med flagrende manker og tynne ben, jegergutter, herrer og damer til hest.

«Det er kun drømmene!» sa kråken. «De kommer og henter det høye herskapets tanker til jakt. Godt er det, så kan De bedre betrakte dem i sengen. Men la meg se at hvis De kommer til ære og verdighet, at De da viser et takknemlig hjerte!»

«Det er ikke noe å snakke om!» sa kråken fra skogen.

Nå kom de inn i den første salen, den var av rosenrød sateng med kunstige blomster opp langs veggene. Her suste drømmene allerede forbi, men de fór så hurtig at Gerda ikke fikk sett det høye herskapet. Den ene salen ble prektigere enn den andre. Jo, man kunne nok bli forbløffet, og nå var de i sovekammeret. Loftet her inne lignet en stor palme med blader av glass, kostbart glass, og midt på gulvet, i en tykk stilk av gull, hang to senger, og hver så ut som liljer: Den ene var hvit, i den lå prinsessen. Den andre var rød, og i den var det at Gerda skulle søke lille Kay. Hun bøydde et av de røde bladene til side og da så hun en brun nakke. – Å, det var Kay. Hun ropte hans navn ganske høyt, og holdt lampen hen til ham – drømmene suste til hest inn i stuen igjen – han våknet, dreide hodet og – det var ikke den lille Kay.

Prinsen lignet ham kun på nakken, men ung og vakker var han. Og fra den hvite liljesengen tittet prinsessen ut og spurte hva det var. Da gråt den lille Gerda og fortalte hele sin historie og alt det kråkene hadde gjort for henne.

«Din lille stakkar!» sa prinsen og prinsessen, og de roste kråkene og sa at de var slett ikke vrede på dem, men de skulle allikevel ikke gjøre det oftere. Imidlertid skulle de ha en belønning.

«Vil dere fly fritt», spurte prinsessen, «eller vil dere ha fast ansettelse som hoffkråker med alt det som faller av på kjøkkenet?»

Og begge kråkene neide og bad om fast ansettelse. For de tenkte på deres alderdom, og sa: «Det er så godt å ha noe for den gamle mann», som de kalte det.

Og prinsen stod opp av sin seng og lot Gerda sove i den, og mere kunne han ikke gjøre. Hun foldet sine små hender og tenkte: «Så gode mennesker og dyr er», og så lukket hun sine øyne og sov så velsignet. Alle drømmene kom igjen flyvende inn, og da så de ut som Guds engler, og de trakk en liten kjelke, og på den satt Kay og nikket. Men det hele var kun drømmeri, og derfor var det også borte igjen så snart hun våknet.

Neste dag ble hun kledd opp fra topp til tå i silke og fløyel. Hun fikk tilbud om å bli på

slottet og ha gode dager, men hun bad bare om å få en liten vogn med en hest for, og et par små støvler, så ville hun igjen kjøre ut i den vide verden og finne Kay.

Og hun fikk både støvler og muffe. Hun ble så nydelig kledd på, og da hun ville avsted, hold de ved døren en ny karét av rent gull. Prinsen og prinsessens våpen lyste fra den som en stjerne. Kusk, tjenere og forridere, for det var også forridere, satt kledd i gullkroner. Prinsen og prinsessen hjalp henne selv inn i vognen og ønsket henne all lykke. Skogkråken, som nå hadde blitt gift, fulgte med de første tre milene. Den satt ved siden av henne, for den kunne ikke tåle å kjøre baklengs. Den andre kråken stod i porten og slo med vingene, den fulgte ikke etter fordi den led av hodepine, siden den hadde fått fast ansettelse og for meget å spise. Inni var karéten fôret med sukkerkringler, og i setet var det frukter og peppernøtter.

«Farvel! Farvel!» ropte prinsen og prinsessen, og den lille Gerda gråt, og kråken gråt. – Slik gikk de første milene. Da sa også kråken farvel, og det var den tyngste avskjeden. Den fløy opp i et tre og slo med sine sorte vinger så lenge den kunne se vognen, som strålte som det klare solskinn.

Femte historie. Den lille røverpiken.

De kjørte gjennom den mørke skogen, men karéten skinte som et bluss, det skar røverne i øynene, det kunne de ikke tåle.

«Det er gull! Det er gull!» ropte de, styrtet frem og tok fatt i hestene, slo de små jockeyene, kuskene og tjenerne i hjel, og trakk nå den lille Gerda ut av vognen.

«Hun er fôret, hun er nydelig, hun er fetet med nøttekjerner!» sa den gamle røverkjerringen, som hadde et langt, stritt skjegg, og øyenbryn som hang henne ned over øynene. «Det så godt som et lite fettlam! Nå, så hun skal smake!» og så trakk hun ut sin blanke kniv, og den skinte så at det var fryktelig.

«Au!» sa kjerringen i det samme, hun ble bitt i øret av sin egen lille datter som hang på hennes rygg, og var så vill og uvøren så det var en lyst. «Din gremme unge!» sa moren og fikk ikke tid til å drepe Gerda.

«Hun skal leke med meg!» sa den lille røverpiken. «Hun skal gi meg sin muffe, og sin vakre kjole, og sove hos meg i min seng!» Og så bet hun igjen så røverkjerringen hoppet i været og dreide seg rundt. Og alle røverne lo, og sa: «Se hvordan hun danser med sin unge!»

«Jeg vil inn i karéten!» sa den lille røverpiken, og hun måtte og ville ha sin vilje, for hun var så forkjølet og så stiv. Hun og Gerda satt seg inn i den, og så kjørte de over stubb og torn, dypere inn i skogen. Den lille røverpiken var like stor som Gerda, men sterkere, mere bredskuldret, og mørk i huden. Øynene var ganske sorte, de så nesten bedrøvet ut. Hun tok den lille Gerda om livet, og sa: «De skal ikke drepe deg så lenge jeg ikke blir vred på deg! Du er antageligvis en prinsesse?»

«Nei», sa lille Gerda, og fortalte henne alt det hun hadde opplevd, og hvor meget hun

holdt av lille Kay.

Røverpiken så ganske så alvorlig på henne, nikket litt med hodet, og sa: «De skal ikke drepe deg, selv om jeg ennå skulle bli vred på deg, da skal jeg nok gjøre det selv!» Og så tørket hun Gerdas øyne, og puttet så begge sine hender inn i den vakre muffen som var så bløt og så varm.

Nå stoppet karéten opp. De var midt inne på gården til et røverslott. Det var revnet fra øverst til nederst, ravner og kråker fløy ut av de åpne hullene, og de store bikkjene, som hver så ut til å kunne sluke et menneske, hoppet høyt i været, men de gjødde ikke, for det var forbudt.

I den store, gamle, sotete salen brente en stor ild midt på stengulvet. Røken trakk hen under loftet og måtte selv finne en vei ut. En stor bryggekjele kokte med suppe, og både harer og kaniner vendtes på spidd.

«Du skal sove med meg i natt her hos alle mine smådyr!» sa røverpiken. De fikk å spise og drikke, og gikk så hen i et hjørne hvor det lå halm og tepper. Ovenover, på lekter og pinner, satt nesten hundre duer som alle syntes å sove, men dreide seg dog litt da småpikene kom.

«Det er alle sammen mine!» sa den lille røverpiken, og grep raskt fatt i en av de nærmeste, holdt den ved benene og rystet den slik at den slo med vingene. «Kys den!» ropte hun, og basket med den i ansiktet på Gerda. «Der sitter skogsslynglene!» fortsatte hun, og viste bak en mengde stenger som var slått i et hull i muren høyt oppe. «Det er skogsslynglene, de to! De flyr straks vekk om man ikke har dem ordentlig låst. Og her står min gamle kjæreste Bæ!» Og hun trakk et reinsdyr ved hornet, som hadde en blank kobberring om halsen og var bundet. «Ham må vi også ha i klemme, ellers springer han også fra oss. Hver eneste aften kiler jeg ham på halsen med min skarpe kniv, det er han så redd for!» Og den lille piken trakk en lang kniv ut av en sprekke i muren, og lot den gli over reinsdyrets hals. Det stakkars dyr slo ut med benene, og røverpiken lo, og trakk så Gerda med ned i sengen.

«Skal du ha med kniven når du skal sove?» spurte Gerda, og så litt redd på den.

«Jeg sover alltid med kniv!» sa den lille røverpiken. «Man vet aldri hva som kan komme. Men fortell meg nå igjen det du fortalte før om lille Kay, og hvorfor du har gått ut i den vide verden.» Og Gerda fortalte forfra, og skogduene kurret der oppe i buret, de andre duene sov. Den lille røverpiken la sin arm om Gerdas hals, holdt kniven i den andre hånden, og sov så man kunne høre det. Men Gerda kunne slett ikke lukke sine øyne, hun visste ikke om hun skulle leve eller dø. Røverne satt rundt om ilden, sang og drakk, og røverkjerringen slo kolbøtter. O! Det var ganske forferdelig for den lille piken å se på.

Da sa skogduene: «Kurr, kurr! Vi har sett den lille Kay. En hvit høne bar hans kjelke, han satt i Snedronningens vogn som fór lavt hen over skogen da vi lå i rede. Hun blåste på oss unger, og alle døde de, utenom vi to. Kurr! Kurr!»

«Hva sier dere der oppe?» ropte Gerda. «Hvor reiste Snedronningen hen? Vet dere noe om det?»

«Hun reiste saktens til Lappland, for der er det alltid sne og is! Spør bare reinsdyret, som står bundet i repet.»

«Der er det is og sne, det er velsignet og godt!» sa reinsdyret. «Der hopper man fritt om i de store skinnende dalene! Der har Snedronningen sitt sommertelt, men hennes faste slott er oppe mot Nordpolen, på den øyen som kalles Spitsberg!»

«Å, Kay, lille Kay!» sukket Gerda.

«Nå skal du ligge stille», sa røverpiken, «ellers får du kniven opp i magen!»

Om morgenen fortalte Gerda henne alt det skogduene hadde sagt, og den lille røverpiken så ganske alvorlig ut, men nikket med hodet, og sa: «Det er det samme! Det er det samme. – Vet du hvor Lappland er?» spurte hun reinsdyret.

«Hvem skulle vite det bedre enn jeg?» sa dyret, og øynene løp i hodet på det. «Der er jeg født og båret, der har jeg sprunget på snemarken!»

«Hør!» sa røverpiken til Gerda. «Du ser at alle våre mannfolk er borte, men mutter er her ennå, og hun blir. Men utover morgenstunden drikker hun av den store flasken, og tar seg så en liten lur ovenpå – da skal jeg gjøre noe for deg!» Nå hoppet hun ut av sengen, fór hen om halsen på moderen, trakk henne i munnskjegget, og sa: «Min egen søte geitebukk, god morgen!» Og moren knipset henne under nesen så den ble rød og blå, men det var alt sammen av bare kjærlighet.

Da nå moderen hadde drukket av sin flaske og fikk seg en liten lur, gikk røverpiken hen til reinsdyret, og sa: «Jeg kunne ha besynderlig lyst til å kile deg ennå mange ganger med den skarpe kniven, for da er du så morsom, men det er det samme. Jeg skal løsne din snor og hjelpe deg utenfor, slik at du kan løpe til Lappland, men du skal ta benene med deg, og bringe for meg denne lille piken til Snedronningens slott hvor hennes lekebror er. Du har nok hørt det hun fortalte, for hun snakket høyt nok, og du lurer!»

Reinsdyret hoppet høyt av glede. Røverpiken løftet lille Gerda opp, og var forsiktig nok til å binde henne fast, ja til og med å gi henne en liten pute å sitte på. «Det er det samme», sa hun. «Der har du dine lodne støvler, for det blir kaldt, men muffen beholder jeg, den er altfor nydelig! Allikevel skal du ikke fryse. Her har du min moders store polvanter, de når deg like opp til albuen. Stikk i! – Nå ser du akkurat ut som min ekle moder på hendene!»

Og Gerda gråt av glede.

«Jeg kan ikke orke at du beljer!» sa den lille røverpiken. «Nå skal du iallefall se fornøyd ut! Og der har du to brød og en skinke, så skal du ikke sulte.» Begge deler ble bundet bak på reinsdyret. Den lille røverpiken åpnet døren, lokket alle de store hundene inn, og så skar hun repet over med sin kniv, og sa til reinsdyret: «Løp så! Men pass vel på den lille piken!»

Og Gerda strakte hendene med de store polvanter ut mot røverpiken og sa farvel, og så fløy reinsdyret avsted over busker og stubber, gjennom den store skogen, over moser og stepper, alt hva den kunne. Ulvene hylte og ravnene skrek. «Fut! Fut!» sa det på himlen. Det var som om den nyste rødt.

«Det er mine gamle nordlys!» sa reinsdyret. «Se hvor de lyser!» Og så løp den ennå mere av sted, natt og dag. Brødene ble spist, skinken med, og så var de i Lappland.

Sjette historie. Lappekonen og finnekonen.

De stoppet opp ved et lite hus. Det var så ynkelig. Taket gikk ned til jorden, og døren var så lav at familien måtte krype på magen når de ville ut eller inn. Her var ingen hjemme uten en gammel lappekone som stod og stekte fisk ved en tranlampe. Og reinsdyret fortalte hele Gerdas historie, men først sin egen, for det syntes den var mye viktigere, og Gerda var så forkommet av kulde at hun ikke kunne tale.

«Akk, dere arme stakkarer!» sa lappekonen. «Da har dere ennå langt å løpe! Dere må avsted over hundre mil inn i Finnmarken, for der ligger Snedronningen på landet og brenner blålys hver evige aften. Jeg skal skrive et par ord på en tørr klippfisk, papir har jeg ikke, den skal jeg gi dere med til finnekonen der oppe, hun kan fortelle dere mere enn jeg!»

Og da nå Gerda hadde blitt varmet og hadde fått å spise og drikke, skrev lappekonen et par ord på en tørr klippfisk, bad Gerda passe vel på den, bandt henne igjen fast på reinsdyret, og det sprang avsted. «Fut! Fut!» sa det oppe i luften, hele natten brente de vakreste blåe nordlys – og så kom de til Finnmarken og banket på finnekonens skorsten, for hun hadde ikke en gang dør.

Det var en hete der inne, så finnekonen selv gikk nesten helt naken. Liten var hun, og ganske grå. Hun løsnet straks klærne på lille Gerda, tok polvantene og støvlene av, for ellers hadde hun fått det for hett, la et stykke is på reinsdyrets hode, og leste så det som stod skrevet på klippfisken. Hun leste det tre ganger, og så kunne hun det utenat og puttet fisken i matgryten, for den kunne jo godt spises, og hun spilte aldri noe.

Nå fortalte reinsdyret først sin historie, og så den lille Gerdas, og finnekonen blunket med de kloke øynene, men sa ikke noe.

«Du er så klok», sa reinsdyret. «Jeg vet du kan binde alle verdens vinder i en sytråd. Når skipperen løsner den ene knuten får han god vind, løser han den andre da blåser det skarpt, og løser han den tredje og fjerde, da stormer det så skogene faller om. Vil du ikke gi den lille piken en drikk, så hun kan få tolv manns styrke og overvinne Snedronningen?»

«Tolv manns styrke», sa finnekonen. «Jo, det vil strekke godt til!» Og så gikk hun hen på en hylle, tok et stort sammenrullet skinn frem, og det rullet hun opp. Det var skrevet underlige bokstaver på det, og finnekonen leste så vannet haglet ned av hennes panne.

Men reinsdyret bad igjen så meget for den lille Gerda, og Gerda så på finnekonen med så bedende øyne, fulle av tårer, slik at denne begynte igjen å blunke med sine, og trakk reinsdyret hen i en krok hvor hun hvisket til det imens det fikk frisk is på hodet:

«Den lille Kay er riktignok hos Snedronningen, og finner alt der etter sin lyst og tanke og tro, det er den beste delen av verden, men det kommer av at han har fått en glassplint i hjertet og et lite glasskorn i øyet. Det må først ut, ellers blir han aldri til menneske, og Snedronningen vil beholde makten over ham!»

«Men kan du ikke gi den lille Gerda noe inn, så hun kan få makt over det hele?»

«Jeg kan ikke gi henne større makt enn hun allerede har! Ser du ikke hvor stor den er? Ser du ikke hvordan mennesker og dyr må tjene henne, hvordan hun på bare ben er kommet så vel frem i verden? Vi må ikke la henne vite om sin makt, den sitter i hennes hjerte, den sitter i at hun er et søtt uskyldig barn. Kan hun ikke selv komme inn til Snedronningen og få glasset ut av lille Kay, så kunne vi ikke hjelpe. To mil herfra begynner Snedronningens have, hen dit kan du bære den lille piken. Sett henne av ved den store busken som står med røde bær i sneen, hold ikke lang faddersladder og skynd deg tilbake

hit!» Og så løftet finnekonen den lille Gerda opp på reinsdyret, som løp alt hva det kunne.

«Å, jeg fikk ikke mine støvler! Jeg fikk ikke mine polvanter!» ropte den lille Gerda, det merket hun i den sviende kulden, men reinsdyret turde ikke stanse, det løp til det kom til den store busken med de røde bærne. Der satte det Gerda av, kysset henne på munnen, og det løp store blanke tårer ned over dyrets kinn, og så løp det alt hva det kunne tilbake igjen. Der stod den stakkars Gerda uten sko, uten hansker, midt i den fryktelige iskalde Finnmarken.

Hun løp fremover så sterkt hun kunne. Da kom det en hel hær snefnugg. Men de falt ikke ned fra himmelen, den var ganske klar og skinnende av nordlys. Snefnuggene løp like hen over jorden, og jo nærmere de kom dess større ble de. Gerda husket nok hvor store og kunstferdige de hadde sett ut den gangen hun så snefnuggene

gjennom forstørrelsesglasset, men her var de riktignok aldeles store og fryktelige, de var levende, de var Snedronningens forposter. De hadde de underligste skikkelser. Noen så ut som fæle store pinnsvin, andre som hele bunter av slanger som stakk hodene frem, og andre som små tykke bjørner som hårene struttet på, alle skinnende hvite, alle var de levende snefnugg.

Da ba den lille Gerda sin Fader Vår, og kulden var så sterk at hun kunne se sin egen ånde. Som en hel røk stod den ut av munnen hennes. Ånden ble tettere og tettere, og den formet seg til små klare engler som vokste mer og mer når de rørte ved jorden. Og alle hadde de hjelm på hodet, og spyd og skjold i hendene. De ble flere og flere, og da Gerda hadde endt sin Fader Vår var det en hel legion om henne. De stakk med sine spyd i de gruelige snefnuggene så de gikk i hundrede stykker, og den lille Gerda gikk ganske sikker og freidig frem. Englene klappet henne på føttene og på hendene, og så følte hun mindre hvor kaldt det var, og gikk raskt frem mot Snedronningens slott.

Men nå skal vi først se hvordan Kay har det. Han tenkte riktignok ikke på lille Gerda, og enda mindre på at hun stod utenfor slottet.

Syvende historie. Hva som skjedde i Snedronningens slott, og hva som skjedde siden.

Slottets vegger var av den fykende sne, og vinduer og dører av de skjærende vinder. Det var over hundre saler, og alt var lik fykende sne. Den største strakte seg mange mil. Alle var de belyst av de sterke nordlys, og de var så store, så tomme, så isende kalde og så skinnende. Aldri kom det lystighet hit, ikke en gang så mye som et lite bjørneball, hvor stormen kunne blåse opp og isbjørnene gå på bakbenene og ha fine manerer. Aldri en liten lekefest med «munndask» og «slå på lappen». Aldri et bitte lite kaffeselskap med de hvite revfrøknene. Tomt, stort og kaldt var det i Snedronningens saler. Nordlysene blusset så punktlig at man kunne telle seg til når de var på det høyeste og når de var på det laveste. Midt inne der, i den tomme uendelige snesalen, var det en frossen sjø. Den var revnet i tusende stykker, men hvert stykke var så veldig likt det andre at det var et helt

kunststykke. Og midt på den satt Snedronningen når hun var hjemme, og så sa hun at hun satt i forstandens speil, og at det var det største og beste i denne verden.

Lille Kay var ganske blå av kulde, ja nesten sort, men han merket det dog ikke, for hun hadde jo kysset kuldegysset av ham, og hans hjerte var så godt som en isklump. Han gikk og slepte på noen skarpe flate isstykker som han la på alle mulige måter, for han ville få noe ut av det. Det var som når vi andre har små treplater og legger disse til figurer, det kalles

«det kinesiske spill». Kay gikk også og lagde figurer, de aller mest kunstneriske, det var forstandens isspill. For hans øyne var figurere ganske utmerket, og av den aller høyeste viktighet. Det var glasskornet som satt i øyet hans som gjorde det! Han lagde hele figurer som var et skrevet ord, men aldri kunne han få til å legge ut det ordet som han egentlig ville, ordet «evigheten», og Snedronningen hadde sagt: «Får du til å lage den figuren til meg, så skal du være din egen herre, og jeg forærer deg hele verden og et par nye skøyter.» Men han kunne ikke.

«Nå suser jeg bort til de varme land!» sa Snedronningen. «Jeg vil hen og kikke ned i de sorte grytene!» – Det var de ildsprutende bergene, Ætna og Vesuv som man kaller dem. – «Jeg skal hvite dem litt! Det hører med. Det gjør godt oppå sitroner og vindruer!» Og så fløy Snedronningen, og Kay satt ganske alene i den mange mil store tomme issalen og så på isstykkene, og tenkte og tenkte så det knakte i ham, og ganske stiv og stille satt han, man skulle tro han var frosset i hjel.

Da var det at den lille Gerda trådte inn i slottet, gjennom den store porten som var skjærende vinder. Men hun leste en aftenbønn, og da la vindene seg som om de skulle sove, og hun trådte inn i de store, tomme kalde salene – da så hun Kay, hun kjente ham, hun fløy om halsen på ham, holdt ham så fast, og ropte: «Kay! Søte lille Kay! Så har jeg da funnet deg!»

Men han satt ganske stille, stiv og kald. – Da gråt den lille Gerda hete tårer, de falt på hans bryst, de trengte inn i hans hjerte, de opptinte isklumpen og fortærte den lille speilklumpen der inne. Han så på henne og hun sang salmen:

*«Rosene vokser i dale,
Der får vi Barn-Jesus i tale!»*

Da brast Kay i gråt. Han gråt så speilkornet trillet ut av øynene, han kjente henne og jublet: «Gerda! Søte lille Gerda! – Hvor har du dog vært så lenge? Og hvor har jeg vært?» Og han så rundt om seg. «Hvor kaldt det er her! Hvor tomt og stort det er her!» Og han holdt seg fast til Gerda, og hun lo og gråt av glede. Det var så velsignet at selv isstykkene danset av glede rundt om, og da de var trette og la seg, lå de akkurat i de bokstavene som Snedronningen hadde sagt han skulle finne ut. Så var han sin egen herre, og hun ville gi ham hele verden og et par nye skøyter.

Og Gerda kysset hans kinn, og de blomstret. Hun kysset hans øyne, og de lyste som hennes, hun kysset hans hender og føtter, og han var sunn og rask. Snedronningen måtte

gjærne komme hjem: Hans fribrev stod skrevet der med skinnende isstykker.

Og de tok hverandre i hendene og vandret ut av det store slottet. De talte om bestemor og om rosene oppe på taket. Og der de gikk lå vindene ganske stille og solen brøt frem. Og da de nådde busken med de røde bærene, stod reinsdyret der og ventet. Det hadde en annen ung rein med, som var full av iver, og den gav de små sin varme melk og kysset dem på munnen. Så bar de Kay og Gerda først til finnekonen, hvor de varmet seg opp i den hete stuen og fikk råd om hjemreisen. Så til lappekonen som hadde sydd dem nye klær og gjort i stand sin slede.

Og reinsdyret og den unge reinen løp ved siden og fulgte med, helt til landets grense, hvor det første grønne tippet frem. Der tok de avskjed med reinsdyret og med lappekonen. «Farvell!» sa de alle sammen. Og de første små fuglene begynte å kvitre, skogen hadde grønne knopper, og ut fra den kom en ung pike ridende, på en prektig hest som Gerda kjente (den hadde vært spent for gullkaréten), med en skinnende rød lue på hodet og pistoler foran seg. Det var den lille røverpiken som var lei av å være hjemme, og ville nå først nordpå, og siden til en annen kant dersom hun ikke ble fornøyd. Hun kjente straks Gerda, og Gerda kjente henne, det var en glede.

«Du er en underlig fyr å traske etter!» sa hun til lille Kay. «Jeg kan ikke vite om du fortjener at man løper til verdens ende for din skyld!»

Men Gerda klappet henne på kinnet og spurte om prinsen og prinsessen.

«De har reist til fremmede land!» sa røverpiken.

«Men kråken?» spurte den lille Gerda.

«Ja, kråken er død!» svarte hun. «Den tamme kjæresten har blitt enke og går med en stump sort ullgarn om nebbet. Hun klager seg ynkelig, og vrøvl er det hele! – Men fortell meg nå hvordan det har gått deg, og hvordan du fikk fatt på ham!»

Og Gerda og Kay fortalte begge to.

«Og snipp-snapp-snurre-basselurre!» sa røverpiken, tok dem begge to i hendene, og lovet at hvis hun en gang kom igjennom deres by, så skulle hun komme opp å besøke dem. Og så red hun ut i den vide verden, men Kay og Gerda gikk hånd i hånd, og mens de gikk var det en deilig vår med blomster og grønt. Kirkeklokkene ringte, og de kjente igjen de høye tårnene, den store byen, det var i den de bodde. Og de gikk inn i den og hen til bestemorens dør, oppover trappen, inn i stuen, hvor alt stod på samme sted som før, og uret sa «Tikk! Tikk!» og viseren dreide. Men idet de gikk gjennom døren merket de at de var blitt voksne mennesker. Rosene fra takrennen blomstret inn av de åpne vinduene, og der stod de små barnestolene, og Kay og Gerda satte seg på hver sin og holdt hverandre i hendene. De hadde glemt som en tung drøm den kalde tomme herligheten hos Snedronningen. Bestemor satt i Guds klare solskinn og leste høyt av bibelen: «Uten at dere blir som barn, kommer dere ikke i Guds rike!»

Og Kay og Gerda så hverandre inn i øynene, og de forsto på en gang den gamle salmen:

*«Rosene vokser i dale,
Der får vi Barn-Jesus i tale!»*

Der satt de begge to, voksne og allikevel barn, barn i hjertet, og det var sommer, den varme, velsignede sommer.

Ordforklaringer

- **alen:** lengdemål, rundt 50 cm
- **vita:** livet, italiensk ord
- **karét:** stor hestevogn hvor man kan sitte innelukket
- **forrider:** personer som rir på de fremste hestene som drar en vogn, eller som rir på hest foran vognen
- **baske:** daske eller slenge, flakse hardt med vingene
- **Lappland:** Sameland, der samene (lappene) bor
- **forposter:** vaktsoldater foran en hær
- **munndask:** selskapslek
- **slå på lappen:** selskapslek

Lastet fra:

EventyrForAlle.no

Dansk kunsteventyr av Hans Christian Andersen (1805-1875).
(Offentlig eiendom - public domain)

Originaltittel: Sneedronningen. Et Eventyr i syv Historier.

Norsk oversettelse: Karl-Robert Rønning

Basert på den originale danske teksten: [Sneedronningen. \(1845\). Et Eventyr i syv Historier \(kb.dk\)](#)

Dette verket er lisensiert under følgende Creative Commons lisens: Navngivelse-DelPåSammeVilkår 4.0 Internasjonal. For å se en kopi av denne lisensen, besøk <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>.

Illustratør: Vilhelm Pedersen (1820-1859)

Kilde: [H. C. Andersens Eventyr og Historier. Første Bind. Niende oplag, 1913 \(archive.org\)](#)

Dette arbeidet er fri for kjente opphavsrettsrestriksjoner.